

Полковниченко С.О., к.е.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка»,
Чернігів, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ В УКРАЇНІ

Важливим напрямком діяльності вітчизняних підприємств в умовах інтеграції України до європейського та світового простору є впровадження систем управління якістю (СУЯ). Адже постійні зміни зовнішнього середовища, посилення конкурентної боротьби змушують підприємства все більше уваги звертати на якість вироблених товарів і послуг. Саме розробка та впровадження сучасних систем менеджменту якості відповідно міжнародних вимог повинні забезпечити високу якість продукції.

Система управління якістю є частиною системи управління в цілому і «охоплює дії, за допомогою яких організація ідентифікує свої цілі та визначає процеси й ресурси, потрібні для досягнення бажаних результатів» [1]. Всі дії та процеси на підприємстві, яке впровадило СУЯ, регламентуються відповідно до національних та міжнародних стандартів. Кожен працівник знає, що і як він має виконувати [2].

Головне завдання СУЯ – не допустити помилок у роботі, які б привели до появи браку. При цьому не потрібно перевіряти кожен виготовлену одиницю продукції. Підприємство контролює і впливає на кожен процес завдяки тому, що повноцінно функціонує СУЯ.

Впровадження СУЯ сприяє зниженню витрат на виготовлення продукції, підвищенню конкурентоспроможності продукції, залученню інвестицій у виробництво, виходу підприємства на нові ринки, задоволенню потреб споживачів тощо.

Сьогодні в Україні впроваджуються та сертифікуються різні системи управління. Загальну кількість сертифікатів на різні системи та кількість сайтів для кожного стандарту за результатами опитування 2019 р. відображено в табл.1.

Таблиця 1

Загальна кількість сертифікатів на різні системи управління та кількість сайтів для кожного стандарту за даними опитування 2019 р.

	Загальна кількість дійсних сертифікатів		Загальна кількість сайтів	
	Всього	Україна	Всього	Україна
ISO 9001	883 521	1 506	1 217 972	2 035
ISO 14001	312 580	251	487 950	366
ISO/IEC 27001	36 362	55	68 930	120
ISO 22000	33 502	363	39 651	369
ISO 45001	38 654	68	62 889	85
ISO 13485	23 045	50	31 508	56
ISO 50001	18 227	12	42 215	16
ISO 22301	1 693	2	6 231	15
ISO 20000-1	6 047	1	7 778	1
ISO 28000	1 874	-	2 403	-
ISO 37001	872	2	4 096	5
ISO 39001	864	-	1 852	

Джерело: [3]

Найбільше сертифікатів Україна має на такі системи управління як: ДСТУ ISO 9001:2015 Система управління якістю (СУЯ); ISO 22000:2018 Система управління безпечністю харчових продуктів (НАССР); ДСТУ ISO 14001 Система екологічного управління. Також деякі виробництва сертифіковані за: ISO 45001:2018 Система управління охороною праці та безпекою праці; ISO/IEC 27001 Система менеджменту інформаційної безпеки; ISO 13485:2016 Медичні вироби – Система управління якістю. Водночас маємо тільки 12 сертифікатів за ISO 50001:2011 та 2018 Система енергоменеджменту; два – за ISO 22301:2012 Соціальна безпека – Система управління безперервністю бізнесу та ISO 37001:2016 Система управління корупцією; і лише один за ISO/IEC 20000-1:2018 Інформаційні технології. На системи ISO 28000:2007 Специфікація систем управління безпекою

для ланцюга поставок та ISO 39001:2012 Система управління безпекою дорожнього руху підприємства України сертифікатів не мають взагалі.

Таке становище значною мірою зумовлено недостатністю стимулів у підприємств до впровадження систем якості та усвідомлення керівників, що перспективи розвитку підприємств залежать від відповідності продукції міжнародним стандартам.

Щодо впровадження Системи управління якістю ISO 9001:2015 у світі, у трійку лідерів за наявністю сертифікатів входять Китай (280386), Італія (95812) та Німеччина (47868). Найближчі сусіди України Польща й Білорусь мають сертифікатів більше ніж наша держава – відповідно 11460 і 6277 [3].

У секторальному розрізі Україна має найбільше сертифікатів у виробництві основних металів та виготовлених металевих виробів (157); машин та обладнання (150); електричного та оптичного обладнання (150); харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (134); інжинірингових послуг (113); послуг охорони здоров'я та соціальної роботи (94). Водночас у сільському господарстві, рибальстві та лісовому господарстві отримано лише 13 сертифікатів, виробництві деревини та виробів з деревини – 11; суднобудуванні – 8; постачанні електроенергії – 4; водопостачанні – 1; газопостачанні – 0 [3].

Отже, проведене дослідження свідчить, що порівняно з провідними країнами світу Україна має низькі показники щодо кількості сертифікованих систем управління якістю відповідно до міжнародних стандартів. Тому впровадження і сертифікація систем управління якістю повинні стати стратегічно важливою сферою діяльності кожного підприємства.

Література:

1. ДСТУ ISO 9000:2015 (ISO 9000:2015, IDT). Системи управління якістю Основні положення та словник термінів. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 49 с.
2. Система управління якістю на сучасному виробництві. URL: <https://ua-retail.com/2020/06/sistema-upravlinnya-yakisty-na-suchasnomu-virobnictvi/>
3. 09. ISO Survey of certifications to management system standards – Full results. URL: <https://isotc.iso.org/livelink/livelink?func=ll&objId=18808772&objAction=browse&viewType=1>